
ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА КРАЇНИ: ТЕРМІНИ, ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ, ФАКТОРИ	6
РОЗДІЛ II. МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА БЕЗПЕЧНІСТЮ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	24
РОЗДІЛ III. МІЖНАРОДНА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ В УКРАЇНІ	59
РОЗДІЛ IV. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ БАЗИ СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ НА ХАРЧОВУ ПРОДУКЦІЮ	111
ВИСНОВКИ	137
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	139

ВСТУП

Питання продовольчої безпеки займає важливе місце в концепціях національної безпеки усіх розвинених країн. У зв'язку з прагненням України інтегруватися у європейське співтовариство проблема продовольчої безпеки набуває особливого значення. Як засвідчує світова практика, лише та держава, яка може гарантувати забезпечення населення харчовими продуктами в необхідній кількості та якості, у будь-яких умовах, здатна проводити насправді незалежну політику.

Продовольча проблема на різних етапах формування людської спільноти нашої планети перебувала в центрі уваги, проте в глобальному масштабі досі не є вирішеною [1, 2].

Основними показниками продовольчої безпеки країни, на сьогодні, визнані, у першу чергу, якість та безпечність харчових продуктів, які споживає населення [2]. Адже вони належать до таких продуктів, які впливають як на стан здоров'я населення країни, так і на соціальну складову стратегії сталого розвитку суспільства.

Рівень продовольчого забезпечення населення необхідними, та головне, якісними і безпечними харчовими продуктами, є особливо важливим показником, і не тільки соціально-економічного характеру; він вважається стратегічним для формування соціальної стабільності та забезпечення економічного суверенітету держави й збереження найбільш цінного соціального ресурсу – здоров'я нації [1].

Забезпечення якості й безпечності продовольчої продукції в останні десятиліття набуває дедалі більшої значущості у світі. Це обумовлено, у першу чергу, постійним зростанням вимог споживачів: у наш час споживач бажає не тільки якісно

харчуватися, але й бути впевненим у тому, що харчові продукти не завдадуть шкоди здоров'ю не тільки зараз, але й у майбутньому.

Гарантування якості та безпечності продовольчої продукції є передумовою захищеності життєво важливих інтересів населення країни, за якої задовольняються потреби громадян щодо охорони здоров'я й підтримки стабільної благополучної епідемічної й епізоотичної ситуації в країні, збереження генофонду населення, що, у свою чергу, є запорукою збереження людського потенціалу та сталого розвитку суспільства. Вирішення даної проблеми сприяє розв'язанню важливих соціальних завдань щодо охорони здоров'я населення [3].

Розділ I

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА КРАЇНИ: ТЕРМІНИ, ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ, ФАКТОРИ

Загальні відомості

У сучасних умовах вирішення продовольчої проблеми є пріоритетним напрямом державної політики і важливою складовою економічної стратегії розвитку кожної держави, яка прагне уникнення локальних та глобальних продовольчих криз [1].

Зважаючи на важливість для людства продовольства, починаючи з 70-х рр. ХХ ст., особлива увага світової спільноти була привернута до вирішення саме продовольчої проблеми. Зокрема, у 1974 р. ООН ухвалила «Декларацію про ліквідування голоду і недоїдання», в якій вперше було використано термін «продовольча безпека». Це поняття розглядалось у контексті світової продовольчої безпеки і мало на увазі збереження стабільності на ринках продовольчих товарів за умови доступності базових харчових продуктів для населення всіх країн світу [1].

Пізніше, на Всесвітньому Продовольчому Саміті, організованому Продовольчою і сільськогосподарською організацією ООН (англ. Food and Agriculture Organization, FAO) у 1996 р., було чітко сформульовано, що: «продовольча безпека – це стан, коли людина постійно має фізичний, соціальний та економічний доступ до достатньої кількості, безпечних та корисних харчових продуктів, які забезпечують її потреби й харчові преференції для активного та здорового життя» [4].

Початок дослідженням проблеми продовольчої безпеки в економічній теорії поклав англійський економіст Мальтус Т., який вказав на необхідність забезпечення населення продовольством, як головним засобом існування людства [5]. Різні аспекти продовольчої безпеки розглядалися у працях таких класиків економічної науки, як Сміт А., Рікардо Д., Маслоу А., Ерліх П., Подолинський С., Кондратьєв Н. та ін. [6–11].

Сьогодні наукові дослідження за напрямом продовольчої безпеки здійснюються достатньо активно. Так, в наші дні проблемам продовольчої безпеки присвячували свої праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Саблук П., Білорус О. та Власов В., Гойчук О., Пасхавер Б., Сен А, Миценко І., Зеленська О.О. та Зеленський С.М., Белінгер Н. і Мабсс-Зено К., Барраклот С. та ін. [12–19].

Однак, незважаючи на зростання уваги до проблем продовольчого забезпечення, у вітчизняній літературі досі не вироблено єдиного методичного підходу щодо визначення поняття «продовольча безпека», а також до її кількісної і якісної оцінки.

При цьому одні науковці розглядають продовольчу безпеку на рівні держави, включаючи сюди і рівень домогосподарства та регіону, інші аналізують продовольчу безпеку переважно на загальносвітовому рівні.

Визначення терміну «продовольча безпека країни»

Необхідно зазначити, що у науковій літературі та нормативно-правових актах існують дуже різні підходи до визначення поняття «продовольча безпека країни». Науковці та організації, пропонуючи визначення даного терміну, акцентують увагу на різних особливостях та характеристиках продовольчої безпеки, які відрізняють його від загального уявлення про нього.